

SULUKULE, ROMANLAR/ÇİNGENELER, ÇOCUKLAR, KADINLAR

Hacer Foggo ve Neşe Ozan ile Söyleşi

Söyleşi: Begüm Uzun

9 Mayıs 2008, İstanbul

Yerel yönetimler 2005 yılında 5366 sayılı yasayla, önemli bir özerklik elde etti. Yerel yönetimlerin, merkezden özerkleşmesi, halkı yönetime katıp karar süreçlerine dahil ederek daha demokratik bir yapıya kavuşması özlemi içinde olan pek çoğumuz için bu yasanın sonuçları –belki de henüz çok farkında olmadığımız ölçüde- hayal kırıklığı taşıyor. Büyükşehir belediyeleri, artık “çöküntü” olarak tabir edilen yerleşim yerlerini dönüştürme, yeniden yapılandırma yetkisine sahip ki bu yetki, pek de “katılımcı demokrasi” örneği göstermiyor. Yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren İstanbul başta olmak üzere, Ankara, Zonguldak ve İzmit’te “kentsel dönüşüm projeleri” hayata geçirilmeye başlandı. Çöküntü alanı olarak tanımlanan yerleşimlerde, çoğunluğu yoksul olan ev sahipleri ve kiracılar evlerinden edildiler. Direnenler, çeşitli yıldırma politikalarıyla “ikna edilmeye” çalışıldı. Keyfiyet ve kanunsuzluk içerisinde gerçekleştirilen, “çöküntü alanlarının sakinlerini projenin herhangi bir sürecine dahil etme gereği duymayan belediyeler “çok daha derin bir projenin” provasını yapıyorlar aslında. Şehirlerin stratejik, canlı ve kâr getirecek yerlerini varlıklı kesimin yaşam alanı haline getirmek, beyaz Türklerin “kültürel/etnik” Ötekilerini görünmez kılma stratejileri ile neoliberal değerlerin örtüştüğü söylemin tezahürü.

Kentsel dönüşüm alanlarının tamamında, evlerinden edilen gruplar içerisinde Çingene/Romanlar¹ büyük çoğunluğu oluşturuyor. Kentsel dönüşümün kamuoyu gündemine oturması da zaten Bizans döneminden beri Çingene/Roman yerleşimi olan Sulukule’de Sulukule Roman Derneği ve Sulukule Platformu tarafından, belediyeye ve kentsel dönüşüm piyasasından “rant elde etmeye çalışan” üçüncü şahıslara karşı bir direnişin örgütlenmesiyle mümkün oldu. İstanbul’da kentsel dönüşümün uygulanmaya başlandığı yerler Sulukule’yle sınırlı da değil, ne yazık ki... Küçükbakkalköy, Kâğıthane, Gaziosmanpaşa ve Kuştepe de “çöküntü” alanı olarak tanımlanıp yıkımların başladığı, yine büyük çoğunluğu Çingene/Roman olan mahalle sakinlerinin mağdur edildiği ve Sulukule kadar görünür hale gelmemiş diğer yerleşimler.

Feminist Yaklaşımlar olarak aylardır, Sulukule’de Sulukulelilerle birlikte kentsel dönüşüm projesinin uygulanma şekline ve yarattığı sonuçlara çeşitli kampanyalarla direniş gösteren Sulukule Platformu’ndan iki kadın aktivist Hacer Foggo ve Neşe Ozan’la görüştük. Yıkımlardan, Sulukule Platformu’nun yapısından, Türkiye genelinde Çingene/Romanların sorunlarından konuştuk. Sulukuleli kadınların iktidarın farklı şiddet biçimlerine dair yaşadıkları travmalar ve direniş biçimleri, yaşadıkları dönüşümler de konuşmamızın önemli noktaları arasındaydı. Bu verimli sohbetin ardından, Cihangir’den kalkıp Sulukule’ye vardığımızda acı, boğazımızda düğümlendi. Kahvede somurtkan ve çaresiz halde oturan erkekler, umursamaz

neşelerini kaybetmiş çocuklar ve sessiz, çok sessiz kadınlar vardı bir önceki gün bir yıkımın daha vurduğu Sulukule’de.

Hacer ve Neşe, Sulukuleli kadınlar için yapılacak, yazılacak çok şey olduğunu; yıkımların bu gündemi biraz geride tuttuğunu anlattılar.

Hacer, biraz kendinden bahsederek başlayabilir misin?

Hacer: 20 yıl kadar muhalif basında çalıştım. İnsan Hakları Derneği’nde çalıştım, Çağdaş Gazeteciler Derneği’nde çalıştım. Çeşitli sivil toplum örgütlerinde çalıştım. Ve genellikle de yazılarımda insan hakları ve azınlık haberleri yapıyordum. Sivil toplum örgütlerinde çalışırken de aynı şekilde, yine azınlıklarla ilgili, insan haklarıyla ilgili çalışmalar yaptım. Özel olarak da Romanlarla ilgileniyorum halen. İki tane uluslararası Roman konferansı düzenledik. Şimdi de Sulukule, Küçükbakkalköy ve biraz da Kâğıthane mahallesiyle ilgileniyorum.

Peki, kentsel dönüşüm ve yıkımlara karşı direnişle ilişkilenen nasıl oldu? O süreçten biraz bahseder misin? Sen tek başına bir kadın aktivist olarak mı giriştin bu işlere?

Hacer: Sulukule’deki kentsel dönüşüm haberlerini ilk olarak gazetelerde gördüm. Daha öncesinde, kentsel dönüşüm ne demek, hiçbir fikrim yoktu. Biraz araştırdıktan sonra Romanların yerinden edileceğini öğrendim. Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi’nden Neşe Erdilek ile beraber bir metin yazıldı. Bu, bir uyarı metniydi aslında. O zamanlar çok da fazla şey bilmiyorduk kentsel dönüşüme dair. Sadece “Romanlar yerinden edilmesin” şeklinde kaleme aldık metni. Büyükşehir Belediyesi’ne gönderildi metin. Sonrasında da Sulukule’yi merak ettim, gittim. Bir arkadaşımın tavsiyesiyle de Şükrü’yü buldum (Şükrü Pündük Sulukule Roman Derneği’nin başkanı). Şükrü’yle kahvede tanıştık, ona nasıl bir dönüşüm yapılacağını sordum. O da zaten çok fazla bilmediğini söyledi. Ama bir dernek kurma çabasında olduğunu, bireysel olarak mücadele edilemeyeceğini, bir dernek girişiminin gerekli olduğunu söyledi. Dernek kurma konusunda onlara yardımcı oldum. O dönemde Semra Hoca da (Semra Somersan) kadın-erkek cinsiyet eşitliğiyle ilgili olarak Sulukule’de bir araştırma yapıyordu. Ondan da çeşitli bilgiler aldım. Böyle başladım. Sonra tabii kentsel dönüşümün aslında bir dönüşüm değil de, insanları yerinden etme, sadece Romanlar için değil, nerede dönüşüm yapıyorlarsa oranın sahiplerini değiştirme projesi olduğunu ve bunun içinde rantın da olduğunu gördüm. Aslında 5366 sayılı yasanın hepimizin hayatında ne kadar önemli değişiklik getirebileceğini fark ettim. Aslında bugün bile bunun yeterince farkında değiliz diye düşünüyorum. Çünkü bu 5366 sayılı yasa ile, yaşadığımız ilçenin belediye başkanı, sizin mahallenizde kentsel dönüşüm projesi yapıyorum diyebilir ve

aynı zamanda da sizi yerinizden edebilir. Çünkü bu 5366 sayılı yasa belediyeye her türlü hakkı veriyor. Yani siz belediyeye anlaşılmadığınız zaman kamulaştırma yetkisi var belediyenin. Kamulaştırıp yine bir şekilde sizin oradan çıkmanıza yol açıyor.

Ben de aslında tam bu soruya gelecektim şimdi. Belki bunu biraz daha açabiliriz. Kentsel dönüşüm son zamanlarda sizin de eylemliliklerinizle, bunu görünür kılmanızla çok fazla konuşulmaya başlandı. Medyada, aynı zamanda akademide de. Şu an halihazırda Boğaziçi Üniversitesi'nde TÜBİTAK destekli bir proje yürütülüyor kentsel dönüşüm üzerine, kentsel dönüşümü anlayabilmek üzerine. Bu projenin dayandığı temel varsayım, neoliberal sistemin egemen olduğu bir dünyada, yaşadığımız şehirlerin de sermayenin ve kapitalist sınıfın çıkarlarına uygun bir şekilde dönüştürülmeye çalışılması. Ve kentsel dönüşüm de bunun tezahürlerinden biri. Az önce senin de dediğin gibi, daha basit bir kavramla rant kapısı kentsel dönüşüm. Beni düşündüren şu ki, Türkiye genelinde kentsel dönüşümün etkilediği ve mağdur konuma soktuğu gruplara baktığımızda –Zonguldak'ta ve Ankara'da da örneğin- Romanlar istisnasız o grupların içindeler. Ve bu çok önemli bir mekanizma onların daha da toplumun kenarına itilmesinde...

Hacer: Evet. Çünkü neden? Kentsel dönüşüme uğrayacak yerlerden, yönetmelikte veya belediyenin gönderdiği davetiyelerde hep çöküntü alanı olarak bahsediliyor. Sonrasında, sözlü yapılan açıklamalarda da bu yerleşimlerde hırsızlık var, uyuşturucu var dendi. Bütün dünyada zaten ayrımcılığa uğrayan ve bu şekilde suçlanan tek topluluk aslında Romanlar. Yani hırsızlıkla suçlanan, uyuşturucuyla suçlanan, fuhuşla suçlanan tek topluluk. Önyargı var zaten bütün dünyada Romanlara karşı, Türkiye'de de öyle. Bir de tabii ki eğitimsiz bir topluluk. Hepimizin bildiği gibi okuma-yazma oranının en düşük olduğu, üniversiteye gidenlerin olmadığı bir grup. Örneğin bizim 2005 yılında Edirne'de yaptığımız araştırmada sekiz tane öğrenci vardı üniversiteye giden. Roman nüfusu 40.000 ve sekiz tane üniversite öğrencisi var. Eğitim düzeyi de düşük olduğu için, bu projeyi en çabuk hayata geçirebilecekleri yerleşimler Roman yerleşimleri. Küçükbakkalköy'e girdiler 2006 Haziran ayında, hiç kimseye hiçbir uyarı yapmadan eşyalarıyla birlikte 240 ailenin evini yıktılar. Sabahın yedisinde geldi polisler 'çevik kuvvet', insanları yataklarından kaldırdılar ve şunu söylediler: Evlerinizi yıkmayacağız. Karşıya geçin. (Karşıda Halk Kültür Merkezi var) Çevre düzenlemesi yapacağız." Ve insanlar ilginç bir şekilde buna inandılar. Ve bütün topluluk karşıya geçtikten sonra, dozerler polisler eşliğinde evleri eşyalarıyla birlikte yıktı. Çevre düzenlemesi olmadığını anladıklarında Romanlar karşı çıkmışlar, polis onları dövmüş. Hatta polise mukavemetten Çingenelelere dava açıldı sonradan. Polis, Romanlara dava açtı, evlerinin

yıkımına karşı çıktıkları için. Sonrasında orada birtakım müteahhitler, avukatlar türemeye başladı. Bir avukat vardı hem Romanların avukatlığını yapıyordu hem de müteahhitin. Bu insanları topladılar bir pazar günü –onların anlattıklarını aktarıyorum–, Kartal’da bir motele götürdüler. Küçükbakkalköy gibi zenginlerin yaşadığı ve ev almaya kalksanız metrekaresinin 3 000 YTL’den başladığı bir semtte, Romanların evlerini metrekaresi 250 YTL’den satın aldı müteahhitler. Orada evini satmayan sadece 3 aile var, onların da belediyeye açtığı dava sürüyor.

Tamamen hukuksuzca ve keyfi...

Hacer: Tabii, sınırlı sorumlu hukukçular kooperatifi kuruldu şu anda orada. Avukatlar, savcılar Çingenelerin evlerinin üzerine site yapacaklar. Şu ana kadar o insanlar elektriksiz, susuz çok kötü koşullarda yaşıyorlar. Çocuklar okullarına devam edemiyor mesela.

Nerede yaşıyorlar şu anda?

Hacer: Şu anda yaptıkları barakalarda, çadırlarda yaşamaya devam ediyorlar, çok sağlıksız koşullarda. Kâğıthane’de de aynı biçimde yaşandı süreç.

Dolayısıyla Romanlar, hem şehrin en eski sahipleri ama hem de “dokunulmazları” (istenmeyenleri, yok sayılanları) olarak şehirlerin dışına sürülmeye çalışılıyor.

Hacer: Aslında onların hikâyesi şu: Onlar zaten göç eden bir topluluk. Aslında yeniden, yerleşik hayata geçmiş Romanları binlerce yıl öncesine geri gönderiyor devlet, belediye, her neyse. Romanlar, yeniden göç eden bir topluluk haline dönüştürülüyor böylece.

Bir taraftan da gözden uzaklaştırılıyorlar, çünkü yerleşim alanları, yaşayış biçimleriyle üst sınıfların fazlasıyla “canını sıkıyorlar, göz zevklerini bozuyorlar, belki de ürkütüyorlar onları.”

Hacer: Tabii, yarın İstanbul’da bir Roman mahallesi bulamayacağız. Romanlar nerede yaşıyor dediğinizde bu sorunun yanıtı yok artık, her yerde olabilir. Böylelikle aslında kimlik de ortadan kalkıyor. Yarın diyelim ki insanlar Taşoluk’a gittiklerinde, sanmıyorum ki 20 yıl sonra bugün beş yaşında olan bir Roman çocuk ben Romanım desin. Demeyecek. O kimliği bir şekilde gizlemeye çalışacak. Yani kimlik kayboluyor, kültür kayboluyor, gelenek, görenek... Her şey, aslında bu dönüşüm projelerinde yok ediliyor.

Benim bir şey dikkatimi çekti. Burada yanılıyor ve süreci çok iyi gözlemlememiş de olabilirim, arada kaçırdığım şeyler olabilir. Sulukule

Platformu'nun bloğunda, internette, en son açtığınız imza kampanyasında temel slogan "İsrar ediyoruz, Sulukule satılmasın, yok olmasın, korunsun, gelişsin, geçmişten geleceğe yaşasın, yaşatılsın" diyorsunuz. Burada kurduğunuz dilde şehrin kültür mirasını koruma vurgusu daha ağır basıyor gibi. Yani "bu şekliyle çalışmalarınız, eylemlilikleriniz Roman haklarının ihlali ve Roman mağduriyetini, dışlanmasını odak yapmaktan uzaklaşıyor mu acaba?" diye bir soru geldi aklıma. Bir de bunu kendinize daha rahat bir hareket alanı açmak için de yapmış olabilirsiniz belki. Sulukule Platformu'nun ortak bir kararı mıydı bu?

Hacer: Zaten geçmişten geleceğe yaşasın, yaşatılsın derken, bu işin başından beri vurguladığımız şey, 2005 yılından 2008'e kadar vurgulanan şey, Sulukule'nin 1000 yıllık tarihi. Geçmişten geleceğe derken zaten o 1000 yıllık tarihten ve o kültürden bahsediliyor. Kimse orada -ve biz de dahil- bir "dönüşüm" e karşı değil. Bunun nasıl bir dönüşüm olacağı önemli aslında. Maltepe Başbüyük'te de bir kentsel dönüşüm projesi var, orada da insanlar yerinden ediliyor ve onlar Roman veya Çingene değil. Sulukule'de de yerinden edilerek bir dönüşüm yapılıyor. Sulukule'nin özelliği orada Romanların olması. 1000 yıllık tarihlerinin olması, kendilerine ait geleneklerinin, göreneklerinin, bir kültürlerinin olması. Oranın Osmanlı'dan bu yana bir eğlence merkezi olması. Osmanlı döneminde de bu eğlence evleri varmış, sonrasında da olmuş bir şekilde, bozulmuş edilmiş ama bir kültür var orada. Sulukule denince bütün dünyada akla gelen şey dans ve müzik. Sulukule'nin bütün o kültürle birlikte korunması gerekiyor ve biz aslında bunu sürekli vurguluyoruz. Yani oranın ihtiyaçlarına göre yeniden dönüştürülmeli Sulukule. Sulukule'nin ihtiyaçları ile Maltepe Başbüyük'ün ihtiyaçları çok farklı aslında. Oradaki kültürle buradaki kültür çok farklı. Bir proje yapıyorsanız oradaki duruma göre yapmak zorundasınız. Bu insanlar müzisyense ihtiyaçları nedir? Şükrü diyorsa ki "buraya bir dans okulu gerekiyor, şu kadar müzisyen var..." ya da şunu söylüyorsa "benim oğlumun artık kemancı Ali olmasını istemiyorum; akademisyen, kemanist de olmasını istiyorum", bu durumda bu ihtiyaçlara göre projeler yapılmalı. Sulukule Platformu'nun araştırmasına göre %4 oranında araba sahibi olan bir yerleşim yerinde kentsel dönüşüm çerçevesinde yapılacak yeni villaların, her birinin altına bir yeraltı otoparkı yapıyorsanız, demek ki oradaki insanların ihtiyaçlarına göre dönüştürmüyorsunuz orayı. Dışarıdan gelen, oradaki evleri satın alacak insanların ihtiyaçlarına göre yapıyorsunuz. Oradaki ihtiyaç nedir? Müzisyenler için okulsa ya da eğlence eviyse onu yaparsın. Orada marangoz varsa, bisiklet tamircisi varsa otoparklar yerine tekstil atölyesi, marangoz atölyesi, kadınlar için başka atölyeler ya da çocuklar için bir toplum merkezi planlarsın. Söz konusu bölgede, uyuşturucu sorunu varsa bir rehabilitasyon merkezi inşa etmeyi planlarsın ki insanlar iyileşsin, tedavi olsun. Bu anlamda Roman olsun ya da olmasın bence çok fazla önemli değil.

Örneğin, Kâğıthane’de bir dönüşüm projesi yapıyorsanız ve orada insanlar büyük oranda hurdacılıkla geçimini sağlıyorsa, oraya on katlı bir apartman diktiğinizde, Cemil Abi hurdasını alıp 9. kata çıkartamaz, böyle bir gerçek var. O adamın işi buysa, bununla karnını doyuruyorsa tek katlı ev yaparsın, deposunu yaparsın, oraya götürür hurdasını. Maltepe, Tarlabası için de öyle. İnsanları yerinden etmeden, oranın özelliklerine göre bir dönüşüm gerçekleştirmelisin. Tarlabası, örneğin, çokkültürlü bir yer. Travestisinden, Afrikalısına, Kürdüne kadar... Oranın ihtiyaçlarına göre, yeniden inşa edilmeli binalar. Ama buradaki bütün mantık, Roman olsun ya da olmasın yoksulları dışarı atıp varlıklı insanları da şehrin merkezlerine yerleştirmek. Kartal-Maltepe bugün ne kadar çabuk geliyorsa, Küçükbakkalköy de öyle, Carrefour filan, oradaki mahalle de. Sulukule’de yapılmaya çalışılanı da surların etrafındaki yoksulları dışarı atma projesi diye anlıyorum.

Neşe: Hani biraz önce “bir alan açmak için mi?” diye sordun ya. Orada korunması gereken kültür dediğimiz şey zaten Roman kültürü, başka bir şey değil. Hacer’in dediğine katılıyorum ben de. Buranın özelliklerine, yapısına ve insanların taleplerine göre gelişti bu söylem. Belki biz Başbüyük’te çalışan bir platform olsa idik, orada bunları söylemeyecektik. Burası tarihi yarımada içinde bir de, surların hemen dibinde ve korunması gereken kültür mirası listesindeki bir alan. Türkiye’yi bağlayan uluslararası sözleşmeler var. Hatta, somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesi diye bir şey var. Bizde iktidarlar, korumak deyince duvarları, binayı, ahşabı korumak gibi anlıyorlar. Onu da yapmıyorlar ama öyle anlıyorlar. Somut olmayan kültür mirası sözleşmesi orada yaşayan dokuyu da bir kültür mirası olarak görüyor ve bunu korumaktan bahsediyor. Sulukule’de de böyle bir özgünlük var.

Seninle ilk konuştuğumuzda bu hafta içinde, sen perşembe, cuma yıkım bekleniyor dedin. Ben de tam gazetelere göz atıyordum ki UNESCO’nun aynı tarihlerde İstanbul’da olacağını okudum. O yüzden sen dün yıkım oldu deyince çok şaşırđım. Hani biraz UNESCO ekibinin suyuna gitmek adına bir süre dondurabileceklerini düşünmüştüm yıkımları. Onların varlığına rağmen, yıkımın dün gerçekleşmiş olması da ilginç ashnda.

Hacer: İlginç bir şekilde şöyle işliyor süreç. Senin varsaydığıın şey aslında, “politika yapmak” olurdu. Ama burada belediyeler, “politika bile yapamıyor” aslında. Beklemek ve yıkımı ertelemek politika yapmak olurdu. Şunu yaşadık mesela: Lagendjik geldi Sulukule’ye, ertesi gün on bir tane ev yıkıldı. Hemen ertesinde Helsinki Komitesi geldi, Bush “yıkımı durdurun” gibi demeçler verdi gazetelere. Yine aynı gün Sulukule’ de bir şenlik havası vardı. Sonrasında yine yıkım oldu. Hemen ertesi günü altı tane ev yıkıldı. Sezen Aksu geldi, üç tane ev daha yıkıldı. Çok ilginç bir şekilde Platform ya da mahalle ile Belediye arasında soğuk savaş var. Bush da kim, o da kim, bu da kim dercesine yıkıyorlar. Peki, orada mağdur ettikleri insanlar?

İşte dün bir amca sokakta kaldı. Sabah erkenden kalkıyor, tüpü de yok o kadar yoksul ki. Sobasının üzerinde çay yapmaya falan çalışıyor. Polisler, zabıtalara, yıkım ekibi etrafını sarıyor. Dışarı çıkartıyorlar, eşyalarını dışarı atıyorlar ve evi yıkıyorlar Tek başına 75 yaşında bir amcaya yapılan davranış bu...

Neşe: Şimdi de işgalcilik diye bir kavram attılar ortaya. Bir evde ikamet eden kişinin işgalci olup olmadığına belediye karar veriyor. Benim bildiğim mahkeme buna karar verir, kiracılık hukukuna göre buna bakan mahkemedir. Belediye, “ev sahibi bana dilekçe verdi ve evinin boş olduğunu, yıkımına izin verdiğini” belirtti, diyor. Sorun şurada: Nereden biliyor doğru söylediğini ev sahibinin? Niçin ev sahibine inanıyor da o evde oturan insana inanmıyor belediye? Yani kendisinin yetki alanında olmayan işlere giriyor belediyeler ve sonucunda çok önemli mağduriyetler yaratıyorlar. Ama bunların altında da kalacaklar. Oradaki insanların eğitimsizliğini ve hak arama bilincinin olmayışını istismar ediyorlar. Ama kamuoyu vicdanı diye bir şey var. Takip edilmeyecek ve görülmeyecek zannediyorlar ve çok yanılıyorlar.

Benim de yabancı olduğum ve merak ettiğim bir mevzuyla Sulukule Platformu'nun yapısına gelelim biraz da. Dışarıdan bakıldığında, Platform mevcut haliyle, Roman olmayan aktivistlerin birlikteliği görünümünde sanki. Sulukuleliler yani kentsel dönüşümün esas mağdurları, platformun kurulmasında, karar aşamalarında, yürütülen kampanyalarda sürecin içinde ne kadar yer aldılar, alıyorlar?

Hacer: Haksızlık olmasın. Şu anki platform 2006 yılında kurulan Sulukule Roman Derneği'nin (Sulukule Roman Kültürünü Geliştirme Dayanışma Derneği) etrafında toplandı. Orada bir dernek ve bir talep olmasaydı biz de zorla gidip bu tür çalışmaları yapmazdık. Sulukule Roman Derneği, Fatih Belediyesi'nin yürüttüğü kentsel dönüşüm projesinin ortaklarından olması gereken bir kurum aslında. Ama öyle değildi. Biz aslında burada aracı olduk. Başka sivil toplum örgütleri ile derneğin buluşmasında da aracı olduk. Şehir planlamacıları odasında, mimarlar odasında toplantı oldu Sulukule üzerine. Bu toplantılarda derneğin ve oradaki insanların ihtiyaçları konuşuldu. Sulukule Platformu da bu şekilde ortaya çıktı.

Hangi sivil toplum kuruluşları destek veriyor şu anda, Platform'a?

Hacer: Mimarlar Odası, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Yerleşimleri Derneği, Mimar Sinan Üniversitesi'nden, Yıldız Teknik Üniversitesi'nden, Boğaziçi Üniversitesi'nden çeşitli akademisyenler, öğrenciler, AÇEV, İNSEV, Eğitim- Sen'den insanlar...

Neşe: Örneğin, AÇEV doğrudan platformda değil ama çocuklara okuma-yazma öğretiyor. İNSEV (İnsan Sağlığı ve Eğitimi Vakfı) sağlık işlerini çözmemize yardım ediyor. Yani hep oradaki ihtiyaçlara göre kurumlara gidildi. Okuma-yazma öğrenmek isteyen kadınlar için Eğitim-Sen'den emekli öğretmenlere başvurduk. Oradaki çocukların okuma-yazma ihtiyacı için AÇEV'den insanlar geliyor. Hiç aşı olmamış dünya kadar çocuk var; İNSEV sağlık ocağı ile aramızda köprü oldu. Mahalleden anneleriyle birlikte çocukları toplayıp aşıya götürüyoruz. Aşı kartları çıktı çocukların böylece. 6 yaşına gelmiş, hiç aşı görmemiş çocuklar vardı. Hijyen koşulları zaten kötüydü mahallede, bu yıkımlarla iyice berbat hale geldi. Birçok evin suyunu kestiler; molozlar içinde bütün o haşerat, fareler çıktı ortaya. Biz de -Hacer'in de dediği gibi- bu ihtiyaçları belirleyip yardım istiyoruz. Onlar da ediyorlar, sağ olsunlar.

Bir de üniversite öğrencileri var sanıyorum Sulukule'de çalışan. Onlar neler yapıyorlar?

Neşe: Çok küçük bir çalışma olarak başladılar çocuklarla. O kadar sevildi ki şu an 85'i buldu katılan çocuk sayısı. Santral İstanbul'a gidiyor çocuklar, oradaki gönüllülerle beraber. Orada okuma-yazma, derslere yardım ve dans dersleri alıyorlar. Mahallede gönüllüler, özellikle el becerilerini geliştirici sanatsal faaliyetler yapıyorlar çocuklarla beraber. Okuldaki eğitime çok mesafeli duran çocuklar bunlar. Hiç okula gitmeyen dünya kadar çocuk var, bir de başlamış ama okulu terk etmiş, yarıda bırakmış çok sayıda çocuk var. Okula bu kadar mesafeli durmalarına karşın gönüllülerle yaptıkları çalışmalara çok severek ve heyecanla katılıyor bu çocuklar. Belki bu sayede eğitim konusu ile yeniden tanışıyorlar. Onlar için bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Dolayısıyla farklı örgütlerle işbirliği sayesinde çok yönlü bir süreç işliyor orada.

Hacer: Sen de iyi biliyorsun, Romanlar özelinden baktığın zaman. Sulukule'ye devlet iki kez gelmiş. 1992'de Hortum Süleyman gelmiş; eğlence yerlerini kapatmış, herkesi işkenceden geçirmiş, kemanlarını kırmış, kadınları zührevi hastalıklar hastanesine götürmüş, Devlet, ikinci kez ise evlerini başlarına yıkmak için gelmiş. Hiçbir zaman burada kaç kişinin okuma-yazma bildiğini belirlemek için gelmemiş mesela. Uyuşturucu rehabilitasyon merkezi kurmak, yeşil kart sağlamak, kimliği olmayanlara kimlik çıkartmak için gelmemiş devlet. Sürekli bir önyargı var Sulukule'ye ve Romanlara karşı. Romanlar her yerde bunu yaşıyorlar. Devlet dairesinde, hastanede yaşıyorlar, kıyafetleri yüzünden yaşıyorlar, kimlikleri yüzünden yaşıyorlar. Örgütsüz bir topluluk bir taraftan da. Örneğin, Sulukule'deki kadınlar Taksim'de şurada buluşalım dediğin zaman kalkıp gelemiyor, bilmiyor çünkü. Başka bir dünya yok onlar için. En yakın yerden ucuza tişört alıp yine aynı yerde kendi kapısının önünde satıyor

kadınlar. Ekonomileri orada geliyor. Her şey orada. Düğünü orada oluyor, cenazesi orada oluyor. Orada evleniyorlar. Küçük bir dünya yani... Başka bir dünya... Şimdi biz de dışarıdan gelen, bugüne kadar Sulukule'ye gitmemiş insanlar olarak oradaki yaşantıyı, kültürü bilmiyorduk. Dışarıdan gelen insanlara zaten bir güvensizlik var. Kendilerine dair olan önyargılar yüzünden bir güvensizlikleri var dışarıdan gelenlere. O yüzden de sana inanmıyorlar hemen, çünkü ne olacağını bilmiyorlar. Ama artık çok rahat yapıyoruz çalışmalarını. Bir güven oluştu artık. Çocuklar Santral'e gidiyor. Orada okuma-yazma öğreniyor. Böylece, Sulukule dışında bir hayatla tanışmış oluyorlar. Kadınlar, gazetecileri istemiyorlardı, artık gazetecilerle rahatça konuşuyorlar. Neşe'nin anlattığı bir örnek vardı: Belediye'ye gitmiş bir kadın, dönüşte Neşe'ye rastlamış. "Belediyedekilere dedim ki eğer bana böyle bir haksızlık yaparsanız, ev vermezseniz sizi basına söyleyeceğim" demiş. Eskiden böyle bir şey yoktu. Artık, örneğin, şöyle bir dilekçe yazalım da birlikte belediyeye verelim diyebiliyorlar.

Ben de tam Sulukuleli kadınlara gelecektim. Arada bahsettiğin şeyleri biraz açarsak, işte Hortum Süleyman Sulukule'deki eğlence evlerini yıkıyor ve bunun en büyük gerekçelerinden biri buralarda fuhuş yapıyor iddiası. Dolayısıyla Sulukuleli kadınların bedeni, namusu mevzubahis edilerek önlemler alınmış oluyor. Evleri kapatarak onları yeniden iffetli hale getirmenin yollarından biri aranıyor belki. Aynı zamanda da şehrin "beyaz" erkeklerini, şehrin "esmer" kadınlarının iffetsizliğinden korumak ve uzaklaştırmak da amaç ediniliyor. Mesela Sulukuleli kadınlar Hortum Süleyman'ın yıkımları sonrasında, zührevi hastalıklar hastanesine götürülme gibi uygulamaların travmasını nasıl yaşıyorlar?

Hacer: Aslında bu, o kadar acıklı bir durum ki bunu konuşurken bile sinirlerim bozuluyor. O dönemi anlatırken şöyle diyorlar örneğin: Bakkala giden kadınları dahi alıp zührevi hastalıklar hastanesine götürdüler. Sonrasında -Saadettin Tantan dönemi o aynı zamanda- Sulukulelilerden özür dilendi. "Bizim kadınlarımız kız oğlan kızdır" diyorlar Sulukuleliler. Aslında o kadar kötü ki bunları ben şu anda bile söylerken sinirleniyorum. Ne demek kız oğlan kız? Sulukulelilerin böyle bir savunmaya ihtiyaç duymaları, buna neden olunması bile korkunç bir dram. Oradaki kadınların yaşadıklarını bir düşünün. Tabii ki bir travma yaşanıyor ama benim söylemek istediğim şey şu: 5000 kişilik bir topluluktan söz ediyoruz, bunların 3500 tanesi Roman. Düşünebiliyor musun 3500 kişiden 2000 tanesi kadınsa bütün bunları fuhuşla ya da başka bir şeyle suçlamak, olacak iş değil. Bunun konuşulması, böyle bakılması bile yanlış desem de Sulukule projesi en son Fatih Belediye Meclisi'nin önüne

geldiği zaman, orada bir AKP'li şunu söyledi: “Romanlar doğuştan fuhuşa meyilli.” Bu, iktidarın ve toplumun da aslında bütün Romanlara bakışının göstergesi.

Kadınlar bir anlamda Sulukule'deki ekonominin de dışında kaldılar, başka alanlar açtılar mı kendilerine?

Hacer: Evet. Aslında kadınlar erkeklere göre çok daha becerikli. Biraz önce bahsettiğim gibi gidip bir yerden tişört ya da iç çamaşırını alıyor, yine mahallede satıyorlar. Ya da evinin altında dikiş dikiyor, pijama dikiyor mesela. Böylece, o mahallede bir ekonomi yaratmış oluyor ve onu devam ettiriyor, temizliğe gidiyor ya da. Bir şekilde orada o ekonomiyi devam ettiren genellikle kadınlar diyebilirim. Çocuklarını aç bırakmıyorlar, kocaları çalışsa da çalışmasa da, eve para getirse de getirmese de bir şekilde o hayatı döndüren yine oradaki kadınlar yani. Çoğunun kocası cezaevinde ya da ne bileyim, tişört satan, parfüm satan eşleri var ama çocukları okula götüren, onları hazırlayanlar, kadınlar.

Sizin Sulukuleli kadınlarla iletişimde olmanızdan dolayı deneyimlediklerinizi çok önemsiyorum burada. Mesela Platform'un yaptığı çalışmaların etkilerinden bağımsız olarak Sulukuleli kadınların yıkım kararına ve yıkımlar sırasında ve sonrasında sistematik ve çok planlı olmasa da gösterdikleri direnç ve karşı koyma çabalarına değinebiliriz belki. Yani biraz da bu süreçte Sulukuleli kadınlar ve erkeklerin tepkisellikleri nasıl farklılaştı? Hani basına yansıyan bir Sevtap örneği var: “burada insan yaşıyor” diye evinin duvarına yazdı. Bu konuda gözlemleriniz neler? Mesela artık çekingenliklerini yendiklerini söyleyebilir miyiz?

Hacer: Kadınlar hiçbir zaman çekingen değildi. Bugüne kadar basın veya medya oraya ya fuhuş, ya uyuşturucu baskını haberi için gelmiş. Bir şekilde Sulukule hep böyle yansıtılmış oldu basında. Bu konuda genel olarak bir tepki var. Yani oradaki yoksulluktan bahsedilmedi hiç. Oradaki daha önce saydığım sosyal ihtiyaçlardan bahsedilmediği için basında, Sulukuleli kadınlar ya da erkeklerin, basına ya da dışarıdan gelen insanlara bir tepkileri vardı çok doğal olarak. Savaş Ay gelmiş başka bir şey yazmış. Uğur Dündar gitmiş bilmem nereyi basmış, başka bir şey yazmış falan. Yoksa kadınların hiçbiri çekingen falan değil aslında. Hemen hemen hepsi de çok güçlü kadınlar ama nasıl desem yol bilmiyorlar aslında. Biraz önce anlattığım gibi yani. İçerisi de dışarısı da Sulukule onlar için. Bir arkadaş da bu konuda tez hazırladı ve çok da güzel bir tezdi. İçerisi ve dışarısı olarak Sulukule'yi anlattı. Yani kapının önüne çıktığı zaman dışarısı orası oluyor. Başka bir şey bilmiyor, orada yaşandığı için her şey.

Neşe: Aslında damgalanma korkusu gibi bir şeyin onların kapalılıklarında çok etkili olduğunu düşünüyorum. Mesela ben okulda Sulukuleli olduğunu saklayan kimi çocuklar

olduğunu duydum. Basında çıkmak da görünür olmak demek. Okulda arkadaşları ne der kendilerine diye düşünebilirler. Ya da okula giden çocuğuna ne denir gibi bir çekingenlik duyabilir kadınlar.

Hacer: Roman olduğu halde Roman olduğunu söylemiyor, çünkü yine önyargılara maruz kalacak. Dünyada da, bir sürü Roman mahallesinde karşılaşılan bir durum bu. Sadece Türkiye'ye özgü değil. Dünün damgası değil bu, yüzyılların damgası Romanların üzerindeki... Kızı başka bir semtte yaşıyor ve basına çıkmak istemiyor mesela. Kızının damgalanmasını, "Sulukuleli" olarak gözükmelerini istemiyor kadın. Bir ara Sulukule değil, Neslişah Mahallesi, Hatice Sultan Mahallesi diyorlardı mesela yaşadıkları yerlere. Ama şu anda bütün bu çalışmalarından sonra o Sulukule imajının bile kırıldığını düşünüyorum. Yani oraya akademisyenlerin gelmesi, Sezen Aksu gibi bir sanatçının bile "Sulukule'mizi yıkmasınlar" demesi oradaki o "kötü" imajın nasıl yıkıldığının da bir göstergesi. Artık Sulukuleliyim diyebiliyorlar rahatlıkla mesela.

Kadınlarla da böyle bir durum oldu. Artık kimliklerini daha az saklıyorlar ya da ihtiyaçları hakkında çıkıp basına konuşuyorlar. Kendi sorunlarının bu şekilde çözüme ulaşacağını biliyorlar. Seslerini çıkartmaları gerektiğini kavradılar.

Sizlerin yürüttüğü bir mücadele var ama kentsel dönüşüm projesi yürürlüğe konar konmaz Sulukule'deki evlerini yok pahasına satanlar ya da Taşoluk'ta oturacakları yerlerin kurası çekilirken bunun kendileri için gerçekten iyi olacağına inanan bir kesim de vardı sanıyorum Sulukule'de. Onlara mücadeleye başladığımız andan itibaren yeterince ulaşamadınız mı? Mücadelenin haklılığına mı ikna edemediniz onları, yoksa birileri daha iyi mi propaganda yaptı ve şu an o insanlarla ilişkileriniz nasıl?

Hacer: Şöyle bir şey düşün: Sen orada kiracı ya da ev sahibisin. Belediyenin önüne koyduğu seçenekler çok açık. Ev sahibiyisen sana diyor ki "benimle uzlaşmazsan yeni yapacağım villayı da ödeyecek durumun olmadığından, evini kamulaştıracam. Kamulaştıracam ve beş yıl içerisinde sana parayı ödeyeceğim." Ve senin, -aslında o ev sadece sana da ait değil genellikle, beş tane de ya da on tane daha hissedar var- zaten oradaki villayı alacak ekonomik durumun yok, bir taraftan da böyle beş yıllık bir tehdit var. Şu ana kadar hiç uygulamaya geçmese de bir kamulaştırma kararı, acil kamulaştırma kararı çıkmış. Böyle bir belirsizlik durumunda, başka bir insan -3. şahıs ya da 3. şirket- geliyor ve diyor ki: "Ben senin evine, belediye elli veriyorsa yetmiş, yetmiş veriyorsa yüz veriyorum." Ve sen onu tercih ediyorsun, neden?

Çünkü yarın kamulaştırma yapılacak ve nasılsa belediye bu evi benden alacak ve benim beş yıl belediyeden ödeme bekleyecek durumum yok. Büyük hissedar da değilsen, durum karmakarışık oluyor. Satışlar böyle oldu işte. Kiracılar içinse hiçbir şey yok. Yani tek yol direniş hep beraber... Ama tabii karşı tarafın o kadar güçlü bir eli var ki. Ev sahibi ve kiracının birlikte direnmesiydi, Platform'un ve Roman Derneği'nin isteği. Çok ortaklı bir komisyon kurulsun talebi ile gidildi belediyeye. Ve oradaki insanlar kiracısıyla ev sahibiyle yerinden edilmeden, onları da istihdam edecek, oradaki ihtiyaçlara göre şekillendirilecek bir proje yapalım diyorduk; ama böyle gelişmedi süreç.

Kiracılar için de Taşoluk'ta ev sahibi olabilme olanağı var. Başka bir çaresi yok ki insanların, tabii ki gidip Taşoluk evleri için çekilen kuraya katılacak hakkını kaybetmemek adına. Ama bu şu demek değildir ki oraya gidecek ve ev sahibi olabilecek. Keşke ödeyebilse ve keşke ev sahibi olabilse aslında. Ama biz hiçbir zaman “gitme, kuraya da girme”, demedik. “Hayırlı olsun, umarız ödeyebilirsiniz” dedik. Ama ödeyip ödeyemeyeceğinizi iyi hesaplayın, hangi şartlarla karşı karşıya kalacaksınız iyi düşünün dedik. Ve sözleşmeyi mutlaka okuyun diye tembihledik. İmza atacaksınız, imza attığınız andan itibaren bankayla -belediye olmayacak artık, bunu bile bilmiyorlar- başbaşa kalacaksınız. İki ay ödeyemediğiniz zaman kapı dışarı edileceksiniz, diye anlattık. Şöyle aileler var örneğin. Mesela işte Orhan Amca var. Üç ayda bir 250 YTL para alıyor. Taşoluk'ta ev çıkmış. “Ne kadar ödeyeceksin?” diye soruyorum. Ayda 320 YTL, diyor. Nasıl ödeyecek bu adam? Böyle aileler var...

Neşe: Bir de şu anda şöyle bir süreç de işlemeye başladı. Yoksulların da kendilerine göre geliştirdikleri hayatta kalma stratejileri vardır ya. Şimdilerde, bazıları Taşoluk evlerindeki haklarını el altından para karşılığı başka insanlara devretmeye başlıyorlar ve birkaç milyar para alıyorlar karşılığında. Ama aslında hem Sulukule'deki evlerinden hem de Taşoluk'taki evlerden oluyorlar. Yani günü kurtaracak birtakım meblağlar alıyorlar ama uzun vadede her şeylerini kaybediyorlar. Ve o aldıkları küçük meblağlarla, onun üzerine herhangi bir şey kurabilecek donanımına ve beceriye de sahip değiller. Dolayısıyla ayakta kalmalarını sağlayacak bir gelecek göremiyorum. İnşallah yanılıyorumdur.

Hacer: Kısacası, Sulukulelilere “evlerinizi satmayın, Taşoluk'a gitmeyin” demedik Platform olarak hiçbir zaman... Biz sadece yol gösterdik. Böyle yaparsanız böyle olur, şöyle yaparsanız böyle olur, diye uyardık. Biz işte burada yaşıyoruz, orada da yaşamıyoruz ve eğer o ailenin üç tane çocuğu varsa, oradaki insanın hayatı önemli. Ve bu yüzden kendi kararını kendi vermeli. Biz sadece yardımcı oluyoruz. Avukat getirip toplantılar yapıyoruz. “Sözleşmede şu yazıyor; imzalarsan başına şu gelir, imzalamazsan bu gelir” diyoruz. Yani biz, sadece yol göstericiyiz. Onların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyoruz. Onlar talep ettiği sürece tabii ki...

Genel olarak Türkiye'deki Romanların durumu ile ilgili bir iki soru sorup tamamlayacağım. Son yıllarda Romanlar, Çingenerler ya da, artık daha çok konuşulan ve mağduriyetleri daha çok dile getirilen bir topluluk haline geldi hem medyada hem akademide. Hani o Gırgıriye filmleri, Cennet Mahallesi gibi diziler haricinde bize görünür kılınmayan Romanlar artık daha çok konuşulan bir topluluk. Mesela siz buna yol açan dinamiklerin neler olduğunu düşünüyorsunuz? Hem aktivist hem de yazan çizen insanlar olarak, sizce, ne oldu da Romanlar birden konuşulmaya başladı?

Hacer: Bu Avrupa Birliği süreciyle birlikte kendilerini ifade etmeye başladılar. Yani biraz Avrupa Birliği'nin dayatmasıyla birlikte dernekler kurulmaya başladı. Önce Edirne Çingene Kültürünü ..., -şimdi ismi değişti-, kuruldu 2005 yılında. Sonrasında, yeni dernekler faaliyete geçti. 40'ı aşkın dernek var, üç tane de federasyon var.

Aslında Avrupa Birliği süreci ve reformlarla birlikte seslerini duyurmaya başladı Romanlar. Yoksa bundan on, on beş yıl önce hem de içinde Roman da geçecek bir derneğin bu kadar çabuk kurulması neredeyse imkânsızdı. Ama biliyorsunuz ki dernekler yönetmeliği de değişti, hatırladığım kadarıyla 2004 yılında. İçinde artık Süryani kelimesi olan, Roman da olan dernekler kurulmaya başladı. Ve kendilerini ifade etmeleri de böyle başladı diye düşünüyorum.

Avrupa Birliği süreci biraz itekledi o zaman bu durumu. Sen zaten hep benim bir sonra soracağım soruya referansla bir şeyler söylemiş oldun. Roman dernekleri meselesi... Sayıları her geçen gün artıyor ve Türkiye'de bu kadar örgütsüzlük varken bu gelişme ilk bakışta çok da umut vaat ediyor ama benim aklıma karıştıran mevzular da var. Sizlerle de birlikte olduğumuz, Roman derneklerini biraraya getiren toplantılarda örneğin; kullanılan dilin, konuşulan mevzuların ve Roman olmayan aktivistlerin kafasında Romanlara dair tahayyüllerin ve umutların, Romanlara zaman zaman çok fazla şey ifade edemediği izlenimine kapılıyorum ben. Onlar sanki kendileri için yazılmış replikleri biraz acemice ezberlemeye, özümsemeye çalışıyorlar. Özellikle de kendilerini nasıl tanımlamaları gerektiği konusunda, kimlik meselesinde yani, akılları çok da karışabiliyor ve yabancılaşabiliyorlar. Sen nasıl değerlendiriyorsun bu süreci? Romanların dernekleşme süreci sağlıklı işliyor ve umut vaat ediyor mu, neler olacak?

Hacer: Aslında biraz önce söylediğim gibi. Avrupa Birliği süreci ile bir özgürlük içerisinde biraz nefes almaya başladılar ama aynı zamanda tabii şu da oldu: Avrupa Birliği'nden

beklentileri de çok fazla olduğu için bu kadar yoğun şekilde dernekleştiler. Düşündüler ki dernek kuracağız, fonlar akacak ve biz istediğimiz biçimde her şeyi yapabileceğiz. Bir taraftan örgütlenmek çok iyi bir şey ama bir taraftan da bu hedefle kurulmanın sakıncaları var. Dernekler kuruyorlar ve fon gelmesini bekliyorlar. Mahalledeki ihtiyaçlar nedir, biz bu dernekte neler yapabiliriz diye çok düşünmüyorlar. Oldukça verimli çalışan ve başarılı olan bir sürü Roman derneği var, haksızlık etmeyelim ama genel olarak biraz sıkıntılı bir durum. Dernek kurduysan mahallende ne ihtiyaç var? Nasıl bir çalışma yapılması lazım, senin mahallenin sorunları nelerdir diye düşünüp, bunları ortaya çıkartıp bunu projelendirmek gerekiyor. Ama projelendirmek için de illa ki AB'den fon almak gerekmiyor, oradaki kamu kurum ve kuruluşlarıyla da bir şekilde ilişkiye geçmen gerekiyor. Muhtarsa yeşil kartı verecek kurum, muhtara gidip “şu kadar Romanın yeşil kartı yok. Bunun yolu yöntemi nedir?” diyeceksin. Sen dernek olarak buna önderlik etmek zorundasın. Ya da örneğin, bir merkezi varsa belediyenin çocuklar ile ilgili, Roman çocukları da bu merkeze nasıl gidecek, bunun yollarını araştırmak zorundasın. Ya da kaymakamsa fakirlik fonunun adresi, gidip oradan fakirlik fonu almak için çalışmalar yapmalısın dernek olarak. Bu, bana düşmemeli... O anlamda tabii ki bir yabancılaşma oluyor. Yani bu bana düştüğü zaman ben yapmak zorunda kalıyorum; ama ben bundan rahatsızım. Bunu benim değil, Sulukule Roman Derneği'nin yapması gerekiyor. Bunun federasyon tarafından ele alınması gerekiyor. Federasyon, altında bulunan 20 Roman derneğine bir talimat yazarak diyebilir ki “Kaç kişinin yeşil kartı yok, kaç kişi yoksul, bunları, herkes mahallesinde bir araştırma yaparak belirlesin.” EDROM (Edirne Roman Derneği) örneğin, oldukça başarılı bu konularda. Çünkü güçlü. İstedığı zaman hükümetle de görüşüyor. Ya da İçişleri Bakanlığı, Romanlarla ilgili herhangi bir şey olsa EDROM'u çağırıyor. Avrupa'da da temsiliyetleri var.

Bir temsiliyet kazandı yani EDROM...

Hacer: Evet tabii, ve ne kadar da önemli böyle bir temsiliyet. Roman dernekleri diyebilmeli ki: Türkiye'deki Romanların % 80'inin okuma-yazması yok, çocukların bu kadarı okula gitmiyor, şu kadarının yeşil kartı var, bu kadarının yok, vs. Böyle çalışmaları lazım. Yavaş yavaş da aslında başladılar diyebilirim. Malkara Romanlar Derneği örneğin, oradaki engellilerle çalışıyor, yoksullarla çalışıyor. Ve bunu fonsuz yapıyor. Belediye'ye gidiyor, kaymakamla görüşüyor, vs. Sonrasında zaten AB'ye bir proje yazılacaksa yazılır. Yazılmayacaksa bir şekilde her şeyini idame ettirebilirsin, oradaki ticaret odasıyla görüşürsün, sponsorlar bulursun.

Son olarak şunu sormak istiyorum: Sulukule'ye dair umudunuz var mı? Şu an ne durumdayız? Yıkımlar başladı, devam edecek muhtemelen. Ama bir taraftan da kamuoyu duyarlılığı da artıyor, daha çok konuşulan bir mevzu

haline geliyor Sulukule'deki kentsel dönüşüm. Nasıl öngörüyorsunuz geleceği? Mücadeleye devam ediyor musunuz, edecek misiniz?

Hacer: Ediyoruz, şimdi bu röportajdan sonra Sulukule'ye gideceğiz yine. Yetmiş tane ev yıkıldı. Evet yıkımlar devam ediyor ama bir taraftan da Başbakanlık İnsan Hakları Kurulu İstanbul Valiliği'ne bir yazı yazdı. Orada basına yansıyan bir mağduriyet var, dedi. Bu konunun hemen acil olarak araştırılması ve Başbakan'a iletilmesi gerektiğini söyledi. Ama İnsan Hakları Kurulu'nu göremiyoruz. Bizim görmemiz de çok önemli değil. Yine başından beri vurguladığım gibi orada bir dernek var, Sulukule Roman Derneği. Komisyon, Sulukule Roman Derneği'yle görüşmeden bir rapor yazmaz diye umuyoruz ve bekliyoruz. Süren bir dava var, projenin iptal davası. Hem oradaki yerel halkın ve hem de derneğin ortaklaşa açtığı bir dava. Mimarlar Odası'nın da bu projeye açtığı bir dava var, bunun sonucunu da bekliyoruz. Umutluyuz yani...

Neşe: Bir de sonuç ne olursa olsun, yani umutlu ya da umutsuz, herhalde sonuna kadar süreci takip edeceğiz. Bu deneyimin Türkiye toplumuna aktarılması da çok önemli diye düşünüyorum ben. Taşoluk'a gittiler, Taşoluk'ta ne oluyor acaba? Ya da proje evleri yapılıp bitti, orada kimler oturuyor? Onları takip edeceğiz hep ve kamuoyuna da aktaracağız.

Ve muhtemelen gerçekten de önemli bir direniş örneği olarak da tarihte yer alacak Sulukule Platformu ve Sulukule Roman Derneği'nin mücadelesi.